

MICROZONA SĂVENI (JUD. IALOMIȚA)

Zona arheologică Săveni

Zona arheologică de la Săveni este situată în Bărăganul Central sau Câmpia Ialomițeană, care este delimitată la sud de râul Ialomița, iar la nord de Călmățui. Aici se găsesc lacurile: Rogoz, Sărățuica, Munteni-Buzău, Fundata, Iezer, Ograda, Strachina.

Comuna Săveni este formată din localitățile Săveni și Frățilești care sunt amplasate în partea central-estică a județului Ialomița pe malul drept al râului Ialomița la cca.25 km est de municipiul Slobozia, la 7 km față de orașul Țândărei, 160 km față de București și 125 km față de Constanța (Pl.1; Pl.2).

Cadrul natural

Principala formă de relief o reprezintă câmpia cu privaluri și micro-depresiuni reduse ca dimensiuni. Pe teritoriul comunei Săveni se întâlnesc aluviuni, soluri aluviale și lacoviști în zona de luncă, iar spre zona câmpului depresionar al Bărăganului din partea de sud a teritoriului administrativ al comunei apar cernoziomuri levigate și cernoziomuri pe relief vălurit. Lacoviștile sunt soluri intrazonale caracteristice teritoriilor joase (crovuri, lunci, balti) unde nivelul apei freatice este situat la adâncime mică (sub 2m) și există un exces de apă în sol.

Cernoziomurile levigate formate pe depozitele nisipoase și luto-nisipoase caracteristice reliefului eolian (dunele de nisip) de pe partea dreaptă a Ialomiței se caracterizează printr-o levigare profundă a carbonaților datorită unei permeabilități mare a nisipurilor, fertilitatea lor naturală fiind redusă. Prin așezarea în partea de sud-est a țării zona Săveni este supusă maselor de aer estice-continentale, vestice-oceanice, sudice- mediteraneene ceea ce condiționează un climat de tip continental excesiv. Acest tip de climă se caracterizează prin contraste pronunțate de la iarnă la vară. Precipitațiile au caracter continental producându-se diferențiat de la an la an.

Cercetările de la Săveni, punctul la Movable

Așezarea Cernavoda I din punctul "La Movable" se află pe terasa înaltă a râului Ialomița în partea de SSE a localității Săveni (Pl.2). Terasa este constituită din depozite loessoide și face parte din Platoul Hagieni. În zonă, vânturile predomină pe direcția nord-sud fapt care a dus la distrugerea destul de rapidă a așezării în această parte. Eroziunile provocate de acțiunea vântului, precum și apele pluviale din timpul anului au distrus partea de nord a așezării. De-a lungul timpului, localnicii au transformat zona în lutărie(Pl.4).

La nord și vest așezarea este delimitată de profilul natural al terasei. În apropiere de limita de sud se găsește un drum de pământ care leagă satul Săveni de halta CFR Platonești. Tot aici există și două movile funerare (tumuli). La est așezarea este delimitată de o vale formată în urma eroziunii terasei de către apele pluviale. Suprafața maximă estimată a așezării este de 2ha (Pl.3).

Istoricul cercetărilor

Primele informații au fost oferite Muzeului Județean Ialomița în anul 1984 de către domnul Nicolae Petre, la momentul respectiv, profesor de istorie la școala generală din Săveni și, ulterior, o serie

de materiale arheologice au fost adunate în urma unor cercetări de teren efectuate în zonă de Florin Vlad și Radu Coman de la Muzeul Județean Ialomița.

Cercetările arheologice au debutat în anul 2001 iar prin metoda și concepția de săpătură abordată colectivul șantierului și-a propus o evaluare cât mai completă a potențialului arheologic al așezării.

Obiective

Obiectivele propuse sunt următoarele

- cunoașterea stratigrafiei așezării;
- cunoașterea tipurilor complexe și structuri de locuire;
- delimitarea zonei de interes arheologic.

Stratigrafia

În suprafețele cercetate integral (SI, SA,) s-au făcut următoarele observații stratigrafice (Pl.7; Pl.8):

- materiale ceramice răzlețe aparținând culturii Boian, faza Giulești, fără să se constituie într-un nivel de locuire propriu-zis;
- două niveluri de locuire Cernavoda I;
- necropolă de înhumăție cu complexe date larg în perioada de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului, epoca bronzului și a doua epocă a fierului.

Locuirea Cernavoda I. Din păcate datorită transformărilor puternice ale solului în cele două niveluri de locuire nu s-au putut face până acum precizări de ordin microstratigrafic care să pună în evidență activități antropice fine. Determinarea celor două niveluri s-a realizat, practic, pe diferențele de culoare ale solului (Pl. 10), complexe de locuire și analiza primară a ceramicii.

Nivelul I se individualizează printr-un sediment brun-cenușiu compact. Grosimea acestuia variază între 0,30-0,40m.

Structuri de locuire. Până în prezent sunt cunoscute pentru acest nivel două tipuri și anume:

- locuință de suprafață (SL 20, carourile 35-36), cercetată parțial în SI. Nivelul de distrugere al locuinței era constituit din fragmente mari de chirpic arse la roșu cărămiziu cu multă pleavă în compoziție. Sub chirpic s-au găsit fragmente ceramice și pietre. Podeaua nu s-a păstrat în suprafața cercetată;
- locuință de tip bordei (SL 3). A fost descoperită în partea de est a SA, sectoarele 5-6. Groapa bordeiului era de formă ovală, orientată pe direcția NNV-SSE cu dimensiuni cuprinse între aproximativ 8x3,90m. În colțul de NV se păstrau resturile unei vetre iar pe laturile lungi ale bordeiului structuri de tip "laviță" cruțate în solul săpat. Complexul în discuție se află în curs de cercetare (Pl.9).

Complex de locuire. Au fost cercetate un număr de patru complexe:

- patru gropi menajere (C14-SI, carourile 13-14; C16- SI, caroul 2; C 23- SA, St 3, carourile G1-G2, H1-H2; C24-SA, St 1-2, carourile C3-D3) de formă aproximativ cilindrică;
- vatră (C26- SA, St 4, carourile J1-J2) de formă ovală cu dimensiuni de 0,95- 0,77. Grosimea plăcuțelor era de maxim 0,03cm și indicau o singură fază de funcționare.

Nivelul II este constituit dintr-un sediment maroniu- cenușiu granulat. La partea superioară a acestuia s-au efectuat lucrări agricole pe o adâncime maximă de 0,30 m. Materialele arheologice sunt amestecate iar complexe de locuire, de tipul gropilor menajere, s-au putut observa doar începând cu partea rămasă neafectată de intervențiile antropice contemporane. Din de la nivelul de locuire propriu-zis se mai păstrează, practic, doar 0,25-0,40m.

Structuri de locuire. În SI, carourile 28-32, s-au descoperit resturile unei locuințe de suprafață neincediate (SL1). Din distrugerea locuinței se mai păstrau pe o zonă de aproximativ 10x2m doar

fragmente de chirpic nears de culoare galben- nisipos. Sub acest nivel s-au găsit: o râșniță, un fragment de lamă de silex, fragmente ceramice.

Complexe de locuire. În stadiul actual al cercetărilor s-au determinat următoarele tipuri de complexe:

- vatră (C1). A fost descoperită în SI, caroul 5, în apropiere de profilul de nord al secțiunii. Se păstra suprafața mozaicată realizată din lut nisipos. În urma arderii a căpătat o culoare roșu-cărămiziu. Lângă vatră se afla o aglomerare de fragmente ceramice;

- zone menajere (C4- SI, carourile 20-22; C5- SI, carourile 23-32; C28-SB, St 3, carourile G2-G3, H2-H3, I3; C34-SB, St 7). Au fost evidențiate sub nivelul de arătură. Se prezintă sub forma unor aglomerări de materiale arheologice în care predomină oasele de mamifere. Între materialele osteologice s-au decoperit, uneori, unelte aflate în stadii de prelucrare sau uzate;

- gropi menajere (C19- SA, St 3; C22-SA, St 2, caroul F1; C30-SB, St3, carou H3- I3; C32- SB- St 9, carourile H4- I4; C33- SB, St 9, carourile H5-I5). Forma aproape cilindrică observată în nivelul I se păstrează și la acest nivel stratigrafic.

Inventarul arheologic al așezării Cernavoda I. este constituit din fragmente ceramice, vase fragmentare, unelte din silex și piatră, unelte din os și corn, unelte din cupru, fragmente de statuete antropomorfe, unele dintre acestea regasindu-se în descoperirile de la Hârșova- tell (jud. Constanța), Râmnicelu (jud. Brăila), Ulmeni- Tăușeanca și Oltenița Renie (jud. Călărași).

Așezarea Cernavoda I de la Săveni este singura cunoscută în zonă. Cercetarea ei permite cunoașterea vieții materiale a comunității de tip Cernavoda I și înțelegerea evenimentelor istorice care s-au petrecut în mil. IV a. Cr, în perioada de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului.

Zone de interes pentru prospecțiuni geo-radar

Zona 1. O primă zonă de interes în aplicarea programului de cercetare prin mijloace optoelectronice o reprezintă partea de sud așezării Cernavoda I, suprafață în care nu se desfășoară săpături arheologice. Prin utilizarea noilor tehnici de investigație se urmărește atât identificarea de complexe și structuri de locuire cât și precizarea limitei de sud a așezării (Pl.3).

Zona 2. Este situată în partea de est a așezării Cernavoda I la cca. 100m pe segmentul de terasă delimitată de așezarea cernavodeană de o vale (Pl.2; Pl.5). Pe o suprafață de cca. 1ha au fost descoperite fragmente de unelte din silex și fragmente de oase, între acestea câteva umane. Prezența acestor materiale ar putea indica existența necropolei așezării Cernavoda I. O confirmare în acest sens poate fi oferită de analizele geo-radar, foarte avantajoasă ca timp în comparație cu o săpătură arheologică desfășurată pe o suprafață restrânsă de teren.

Zona 3. Se află situată la cca. 1,5Km sud –est de așezarea Cernavoda I din punctul *La Movile*. În urma cercetărilor de suprafață s-au descoperit resturile unei locuințe incendiate al cărei inventar ceramica a permis atribuirea acesteia culturii Boian, faza Giulești. Suprafața maximă de pe care s-au prelevat materiale arheologice este de cca. 1,5 ha (Pl.2; Pl.5).

Zona 4. A fost localizată la cca. 400 sud-vest de așezarea Cernavoda I. Suprafața destinată cercetărilor este de cca. 0,5 ha. Analizele noastre indică prezența unei locuiri din perioada culturii Boian, faza Giulești, și în acest caz fiind descoperite resturile unei locuințe de suprafață incendiate (Pl.2; Pl.6).

În cazul zonelor nr. 3 și nr. 4 se urmărește obținerea unor planuri detaliate ale organizării spațiale a acestor așezări.